

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту постанови Кабінету Міністрів України
«Про затвердження Порядку обміну обсягами викидів забруднюючих
речовин в атмосферне повітря в рамках впровадження Національного
плану скорочення викидів від великих спалювальних установок»

1. Мета

Проект акта розроблено з метою унормування механізму здійснення обміну обсягами викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря (далі — обсяги викидів) між операторами великих спалювальних установок (далі — ВСУ), що визначені у додатку 2 до Національного плану скорочення викидів від великих спалювальних установок, схваленого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2017 р. № 796 (далі — Національний план), для виконання ними своїх зобов'язань із обмеження річних обсягів викидів протягом кожного звітного року впровадження Національного плану.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

У рамках приєднання до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства Україна взяла на себе зобов'язання впровадити європейські нормативи викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від ВСУ зі встановленою тепловою потужністю понад 50 МВт, зокрема теплових електростанцій, теплових електроцентралей та великих котелень.

З метою імплементації європейських природоохоронних вимог, з 1 січня 2018 р. на українських ВСУ розпочато впровадження Національного плану.

Впродовж дії Національного плану, у порівнянні із обсягами викидів 2012 року, вітчизняні оператори об'єктів теплової енергетики мають скоротити викиди пилу у 20 разів до 2029 року, діоксиду сірки — у 40 разів до 2029 року та оксидів азоту — у 4 рази до 2034 року.

Разом з тим, соціально-економічні трансформації, пов'язані зі збройним конфліктом на сході України, спричинили посилення низки кризових явищ вітчизняної сфери енергетики та призвели до зниження рівня видобутку вугілля та виробництва електричної енергії на ТЕС (на 43,1 % у 2020 році порівняно з 2012 роком). Через нестачу вугілля антрацитової групи, як проектного палива для найбільш ефективних ВСУ, оператори були вимушені терміново провести реконструкцію частини енергоблоків із переведенням на спалювання вугілля газових марок. При цьому з 2012 року в Україні спостерігається активний приріст генерації з відновлюваних джерел енергії.

За прогнозами НАН України та відповідно до Звіту з оцінки відповідності (достатності) генеруючих потужностей для покриття прогнозованого попиту на електричну енергію та забезпечення необхідного резерву у 2020 році, затвердженого Постановою НКРЕКП від 16 червня 2021 р. № 975, за умови відсутності практичної реалізації заходів зі зменшення викидів на ВСУ з 2025 року у період проходження зимового максимуму навантажень

очікується дефіцит близько 3 ГВт напівпікових потужностей, що неприпустимо для вітчизняної енергетичної системи.

У той же час, відповідно до положень абзацу третього розділу 7 Національного плану оператори ВСУ для виконання своїх зобов'язань із обмеження річних обсягів викидів протягом звітного року можуть обмінюватися між собою обсягами викидів.

Отже, проект акта спрямований на створення інклюзивного та гнучкого механізму впровадження Національного плану операторами ВСУ, а також на забезпечення необхідного для оператора системи передачі резерву генеруючих потужностей для цілей балансування енергетичної системи, зокрема у період тестової роботи об'єднаної енергетичної системи України в ізольованому режимі та у подальшому під час її переходу на паралельну роботу з об'єднанням енергосистем держав – членів Європейського Союзу (ENTSO-E).

При цьому, схвалення проекту акта дозволить операторам ВСУ ефективно керувати власним резервом потужностей з огляду на актуальну вартість енергоносіїв на ринку та їхню доступність, технічний стан та економічні параметри енергоблоків (зокрема, ті, що були переведені на роботу з антрацитових на газові марки вугілля), а також прискорить закриття надмірно застарілих ВСУ, що у свою чергу позитивно вплине на зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря по Україні в цілому.

Проект акта розроблено на виконання пункту 4 розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 листопада 2021 р. № 1512 «Про внесення змін до Національного плану скорочення викидів від великих спалювальних установок та визнання таким, що втратило чинність, розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 червня 2018 р. № 428» та протокольних рішень засідань тимчасової робочої групи Міністерства енергетики України з розроблення механізму впровадження Національного плану.

3. Основні положення проекту акта

Проектом акта передбачається нормативно-правове врегулювання механізму обміну обсягами викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря в рамках виконання Національного плану операторами ВСУ, що визначені у додатку 2 до Національного плану.

4. Правові аспекти

Нормативно-правовими актами, що діють у даній сфері суспільних відносин, є:

Закон України «Про ринок електричної енергії»;

Закон України «Про ратифікацію Протоколу про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства»;

Розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 серпня 2011 р. № 733 «Про затвердження плану заходів щодо виконання зобов'язань в рамках Договору про заснування Енергетичного Співтовариства»;

Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 серпня 2017 р. № 605 «Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність»;

Розпорядження Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2017 р. № 796 «Про Національний план скорочення викидів від великих спалювальних установок».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проекту акта не потребує додаткового фінансування з державного чи місцевих бюджетів.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проект акта не стосується питань:

функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку;

соціально-трудової сфери;

прав осіб з інвалідністю;

функціонування і застосування української мови як державної;

наукової та науково-технічної діяльності.

Відповідно до Порядку проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 р. № 996, проект акта пройшов процедуру електронних консультацій з громадськістю. Звіт про результати публічного обговорення проекту акта опубліковано 8 лютого 2022 р. на офіційному веб-сайті Міністерства енергетики України.

7. Оцінка відповідності

У проекті акта відсутні положення, що:

стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції;

стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод;

впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків;

містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією;

створюють підстави для дискримінації.

Проект акта було направлено до Національного агентства з питань запобігання корупції (реєстр. від 25.01.2022 № 4149/0/03-22) для визначення необхідності проведення антикорупційної експертизи.

8. Прогноз результатів

Прийняття проекту акта забезпечить дотримання операторами ВСУ своїх зобов'язань з обмеження викидів та упередить передчасне закриття генеруючих потужностей, необхідних для забезпечення балансової надійності енергетичної системи України і виробництва теплової енергії для критичної та соціальної інфраструктури мономіст.

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
Держава	позитивний	Прийняття проекту акта дозволить урегулювати механізм здійснення обміну обсягами викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря між операторами ВСУ.
Оператори ВСУ	позитивний	Прийняття проекту акта дозволить більш ефективно планувати виробничу діяльність операторам ВСУ і дозволить забезпечити дотримання ними взятих зобов'язань зі скорочення (обмеження) викидів.
Оператор системи передачі	позитивний	НЕК «Укренерго» є відповідальним суб'єктом господарської діяльності в частині забезпечення стійкості функціонування об'єднаної енергетичної системи України в рамках лібералізованої моделі функціонування ринку електричної енергії. З огляду на зазначене, прийняття проекту акта дозволить забезпечити необхідний резерв генеруючих потужностей для цілей балансування енергетичної системи.

Міністр енергетики України

Герман ГАЛУЩЕНКО

_____ 20__ р.